

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 6

На 29 април 2014 г., вторник, се проведе заседание на Обществения съвет.

На заседанието присъстваха: Емилия Друмева, Михаил Мирчев, Веселина Кирилова, Галина Асенова, Божидар Василев, Даниел Стоянов, Антоанета Цонева, Ивайло Цонев и Йорданка Бачева. Присъства и членът на ЦИК Цветозар Томов.

Заседанието беше открито в 14,25 ч. и ръководено от Емилия Друмева – председател на Обществения съвет.

* * *

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, имате проект за дневен ред, който е отворен.

Получиха се мейли от госпожа Цонева, от Галина Асенова с хубави идеи, включително да имаме отзвук на нашите становища, което мисля, че е много уместно, да знаем какво се случва. И точно казах на господина, който работи с нас, да обади на представителя на ЦИК. Мисля, че е редно да му кажем това. Очакваме и от тяхна страна да получим някои съобщения.

Какво имам предвид? Първо, като отзвук на нашите становища за обучението. Галина ни написа, че имало коментари за някакво престараване, които едва ли можем да възприемем сериозно, още повече, че са безименни.

Не знам дали сте успели да следите последните решения на ЦИК, в които се оформя един диалог с Комисията за защита на личните данни. Тоест, комисията е приела едно решение, с което прави задължително предписание и започва проверка на Централната изборителна комисия в качеството ѝ на администратор на лични данни. Тоест, Комисията за защита на личните данни излиза на предна линия по повод на тези неприятни констатации, които бяха направени, което е един интересен диалог, в който трябва и ние да участваме, още повече, че сме дали препоръки, най-вече госпожа Цонева и ние ги подкрепихме. Така че и ние да участваме в този диалог, който видно ще има отзвук не само за тези избори, но и въобще за дейността на Централната изборителна комисия за организация на изборите.

Точка първа беше поискана на миналото заседание от самата Централната изборителна комисия. Разполагаме с проекта на решение и можем да пристъпим към него.

Преди това кажете имате ли други идеи. Преди малко госпожа Цонева подаде идеята за декларация за толерантност, като послание към всички, които се занимават с избори и към цялото общество. Мисля, че би стояла много добре. Потърсих току-що една такава декларация, която беше направена в рамките на изборния процес 2013 г., когато заседаваше Изборния борд. Ще я намерим. Свалена е вече от активен сайт, но би могла да послужи за основа. Пък и ако в момента можем да формулираме или най-малкото на следващо заседание, а може и писмено да си обменяме нещо, което да се напише и разпрати и ако се одобри, да го изпратим като послание от наша страна към ЦИК, към всички участници в изборния процес, към цялото общество.

Това е, драги колеги. Така виждам дневния ред за днес.

Аз лично имам няколко бележки по самото решение. Виждам, че и проф. Мирчев си е нашарил проекта.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз бих помолил проф. Мирчев на мен да ми разясни разликата между социологическо проучване и допитване до общественото мнение.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Аз имах същия въпрос, хубаво е, че го започвате, тъй като законът малко папагалски от предишния кодекс повтаря едно и също.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: И да довърша – екзитполът какво се явява?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Екзитполът не е социологическо проучване, нито е проучване на общественото мнение. Екзитполът е така нареченото електорално или изборно изследване и то много специфично.

По принцип беше грешка и в предишния, остана като грешка и в сегашния, тези изследвания да се наричат социологически. Това беше нашата позиция и на ГИЗДИ, обаче изобщо не се отрази.

Аз им обясних принципната разлика между социологически изследвания на общественото мнение и конкретно тези два вида изборни изследвания. Не ги отчетоха.

Между другото, имам съвсем конкретно предложение, което е редакционно – да им предложим навсякъде, където пише „социологически изследвания” да вмъкнат една думичка „социологически изборни изследвания”, тъй като те няма да избягат от думата „социологически”, но поне да конкретизираме.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Социологически изборни изследвания в изборния ден.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: За мен е ясно щом е за изборния ден.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: В т. 1 когато е „социологически изследвания в изборния ден” няма проблем, но нататък се говори по принцип за социологически изследвания, не се конкретизира за изборния ден. Да добавяме тази уточняваща думичка.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Може ли аз да продължа на Даниел въпроса. Същото съм го маркирала. Видях, че в предишния кодекс е абсолютно същото.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не са променили нищо.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Допитване до общественото мнение, което значи, че всеки може да прави такава допитване. В каква форма? Но това е законът. Така че от ЦИК ще ни кажат: Това е законът.

Аз оставам с впечатление, че цялата уредба, която е в Кодекса от тези изисквания за регистрация, се отнасят само за тези агенции, които ще правят екзитпол или и други?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Нататък се говори за всички предизборни изследвания, тоест един месец, две седмици, три дена преди изборите.

В началото до т. 9 включително се отнася само за двата вида изследвания. Те са екзитпол и така нареченото частично паралелно преброяване, така наречения куикаунд.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: В куикаунда, извинявай, че те прекъсвам, няма нищо общо със социологията.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Има, защото се прави на извадка по принцип.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Само там.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: То не е малко. На базата на извадките и чрез извадката се екстраполира крайният резултат. То не е анкета или някакъв такъв тип изследвания, но на ниво извадка екстраполация си е научно изследване.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тогавя тези два субекта, които извършват екзитпол и другите социологични изследвания, това винаги са агенции.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не. Това е проблем в т. 1, където се визират само агенциите. Това беше вторият пункт в нашата позиция. Би трябвало изрично да кажа, че не само агенции, а и институти и други организации, защото, например, ГИЗДИ е организация, не е агенция и извършва такива неща. Или пък нашумелият напоследък „Институт за модерна политика” също извършва уж такива изследвания. Те са институт. В търговската регистрация рядко пише

„агенция”. Не е задължително така наречените социологически агенции да се назовават, да се титулуват, според Търговския закон, като агенции. И затова това също е много изкуствен термин.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Бедата е, че го има в закона.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Да, там така е написано – агенция.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако стриктно се придържаме към значението на термина...

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Една наша препоръка, искане да се дефинира инструментално какво ще разбират под агенция.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: По-скоро организации.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: В решението трябва да се даде работна дефиниция какво се разбира под изследователска агенция – регистрирана по Търговския закон като изследователска организация, може да не се нарича агенция, може да е агенция, институт или нещо друго, регистрирана по другия закон в частна или обществена полза като неправителствена организация, примерно. Имаме в т. „б” актуално правно състояние. Само че въз основа на кой закон – дали само на Търговския закон или и по другия Закон за неправителствените организации. Би трябвало и това да се уточни.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Актуалното състояние е актуално състояние на основание къде си се регистрирал. Дали ще е от Търговския регистър или от агенцията по вписванията, или от съда, ако си регистриран по Закона за юридическите лица ...

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не ме разбираш. Аз не атакувам актуалното състояние. Въз основа на такъв статут е актуалното състояние. Трябва изрично да напишем, че е възможно да са регистрирани тези организации по Търговския закон и по другия закон за организации с идеална цел.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Първата ни препоръка е, че считаме за потребно да има прецизиране, дефиниция – агенция по чл. 202 на закона и по самото решение.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Прочетох закона и решението. Проектът се основава на закона. Няма никакви нови изменения.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Методиката в затворен плик. Това е разликата.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: В Случая трябва да се направи една крачка напред при конкретизацията на самия закон.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз изтъквам това като аргумент, на който те ще кажат: Ние не можем друго, в закона така пише.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Прилагаме закона, те трябва да го тълкуват.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Трябва да кажат тълкувателно що е то агенция. Институтът за модерна политика агенция ли е или не е? Там няма дума „агенция”. АССА-М е агенция. Но Институтът за модерна политика не е.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Социологическа агенция.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: В нашите социологически агенции никъде няма думата „социологическа”. Моята е Агенция за социални проучвания и анализи. Никъде няма думата „социологическа”. Това не е определящ термин. Това именно казвам – в правния мир никъде няма нещо, което се нарича „социологическа”.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: За тези агенции законът вкарва един регистрационен режим, който не се отнася за организации. Погледнете т. 10 на решението. Там изведнъж се появява „организации”, което е по-широкото.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Пак ви давам конкретен пример с любимия ми институт. Институт за модерна политика възлага на „Сова Харис”... Всъщност възложителят и собственикът на изследването е институция, а организацията, която извършва професионално изследването, примерно е „Сова Харис”. И понякога може да имате съвпадение между двете, понякога може да имате две институции в едно. Два субекта извършват едно и също. Това се има предвид, предполагам.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Въпросът е към кого е тази уредба за регистрация – специална регистрация, регистър, след това анкетьори, които също трябва да са в този регистър. За кого се отнасят тези все пак строги изисквания, докато за други не се отнасят. И след това кой има право да прави екзитпол. За мен това са въпросите.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това е тълкувание на термина „агенция”.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ако заменим агенциите...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Законът ги казва „агенции”.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Или сложим в скоби нещо след агенциите, като препоръка, дали няма да е по-добре?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Според мен трябва да напишем нещо от сорта: агенциите си остават, но под агенции се разбира институции, агенции, организации, които могат да докажат практически опит по осъществяване на социологически изследвания, изследвания на общественото мнение и екзитпол и паралелно преброяване. Просто да си ги изброим тези неща. Защото по-надолу, когато кандидатства за регистрация, ти им казваш „опит”. Това е в подточка „е”.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тази регистрация за какво е необходима? За да може, първо, да правят екзитпол в изборния ден; и второ, да правят другите изследвания.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: За другите изследвания не е задължително. Става дума само за екзитпол и за паралелно преброяване.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Затова и решението е точно за изборния ден. Цялото усилие тук е само за изборния ден.

Тук има някакво противоречие, защото в закона цялата глава „Социологични проучвания” поставя тези изисквания към всички, които правят социологични проучвания. А след това за изборния ден има само един кратък текст. И фактически тези, които ги чуваме ежедневно, че правят разни рейтинги, те не значи, че ще правят

екзитпол в изборния ден. Аз тук виждам нещо неясно и в самия закон, и в решението е възпроизведено.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Тази регистрация е само за агенциите, които правят екзитпол в изборния ден. Изследванията, които се правят преди изборния ден, един ден преди забранения ден, изследванията от края на изборния ден, включително паралелното преброяване, не са визирани. Те си минават по общия ред на т. 10.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Значи цялата работа идва от закона.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: И самите те са объркали нещата и са ги смесили. Примерно, т. 10 се отнася за екзитпола. Пак трябва да се посочи възложител. Организацията извършител е всъщност агенцията, която е регистрирана. Става излишна. И кой финансира. Значи само първо и трето трябва да останат в това решение.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То буквално възпроизвежда закона.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Те са го преписали.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Цялата работа е само за проучване в изборния ден, за резултатите. И тогава се прави цялата тази регистрация и се дават на анкетьори. А иначе сега на улицата на две места ме спряха едни момчета с едни листове, питат ме за нещо.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това е единствено и само за изборния ден.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Погледнете чл. 202 на Кодекса, че то е вписано като изискване за всички.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Пише, че ЦИК регистрира социологическите агенции, които ще извършват социологически проучвания в изборния ден. Цялото това е единствено само изборния ден.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Значи систематиката в закона не е добра.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Член 205 е за всички други.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Заповядайте, господин Томов. Точно започнахме да разглеждаме вашия проект за решение за социологическите проучвания в изборния ден, който може да ги прави и какво законодателят е имал предвид под думичката „агенции“. И правим констатация сумарно, че е добре да се изясни кои са агенциите, какво се влага в тази думичка, какъв смисъл.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Аз смятам, че е добре да заобиколим това определение от Изборния кодекс, ще си позволя да кажа, че то е безсмислено. Няма смисъл да говорим за проучванията в изборния ден просто и само като социологически проучвания, нито да разглеждаме някакви организации, които ги провеждат, като агенции за социологически проучвания. Има смисъл да акцентираме върху това институциите, които биха искали да провеждат проучвания в изборния ден, да представят методика, която да е релевантна на стандартните при осъществяването на тази изследователска практика. Аз това говорих и при предварителното обсъждане на темата в ЦИК и ще държа на това да представим методически указания, които да не коментират какво е социологическа агенция, а да кажат ясно какви са изискванията на ЦИК по отношение на методическия проект, който се представя. Това, от една страна. Аз много бих искал и Мишо да вземе отношение по този въпрос, предполагам, че ще го направи.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Ние си говорихме вече.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: От друга страна ми се иска да се създаде един ред на взаимодействие между секционните избирателни комисии и анкетъорите на организациите, които провеждат екзитпол, който да избегне досегашните затруднения, които СИК създаваха на анкетъорите. Изрично да се тълкува нормата от Изборния кодекс, че не бива да бъдат непосредствено до...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: До сградата.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: До сградата трябва да се избегне на всяка цена. До секцията, която наблюдават.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Секцията е в сградата. Тук се смесва секция като район и секция като стая в сграда. Две понятия.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Трябва да се разграничат.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Секция е цялата територия.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Нека да ви кажа каква е идеята, ако искате.

Много СИК досега създаваха проблеми, гонейки анкетъорите от сградите, неосигурявайки им достъп до секциите. Смятаме да запишем или поне това като че ли се възприе, че анкетъорите трябва да бъдат на минимално фиксирано отстояние от входа на помещенията, в които работи секцията. Моето предложение ще бъде за три метра. От което става напълно ясно, че няма инструкция да бъдат гонени от сградата.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тук го няма.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Знам, че го няма. Ние още не сме писали методически указания. Предполагам, че това е проектът на Таня. Ние говорихме, че ще го видя и аз и ще го внесем вероятно на 2-ри или на 3-и. Не по-малко от три метра. Надявам се, че ще се възприеме. И освен това изрично да се запише, че анкетъорите трябва да имат визуален достъп до входа на секцията, защото това го изисква методиката – да може да се прави интервалната стъпка, по която повечето агенции работят, следейки хората, които напускат изборните помещения.

Единствената ограничителна норма, която ще въведем, е забрана да се провеждат анкети преди хората да са положили вота си в избирателната секция. Тоест, да няма опити да се гласува на входа, вместо на изхода, каквато е методиката.

Горе-долу това са промените, които аз предвиждам да направя. По този текст е работила Таня и тя е използвала стари инструкции на ЦИК. Основно ще бъде преработено. Ние за това сме говорили.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Основно е използван законът.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: В закона има втори термин, който не издава компетентност по отношение на този изследователски метод, това е терминът „интервю”. Интервюта не се правят в проучвания в изборния ден. Смятам да използваме „анкета” навсякъде, където законодателят използва „интервю”, за да бъде коректна инструкцията.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Анкета не е ли проучване?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не. Интервю е метод, при който се провежда разговор между интервюера и интервюирания и той съобщава това, което интервюерът записва. Това не би трябвало да се допуска в изборния ден, защото означава да се издава тайната на вота. Всъщност се прави имитация на вота при проучване в изборния ден. Повечето агенции дават възможност на анкетираните да повторят вота си в урни с някои допълнителни социал-демографски или други въпроси. Изобщо в тази ЦИК трябва да има разбиране какво представлява методът и че той не заплашва сигурността на изборния процес, ако бъде коректно направен.

Горе-долу това са. Досега поне на първото заседание комисията ми гласува доверие да представя един по-нов проект, който да смъкне напрежението около провеждането на тези изследвания. Аз съм събрал, и с Мишо говорихме веднъж, Васко Тончев ми изпрати предложения от тях също.

Другата важна промяна, за която ще настоявам, е списъците на анкетаторите да не бъдат предавани на ЦИК по избирателни секции, а по районни избирателни комисии. Тоест, при провеждането на изследването се представя методически проект, в който я има извадката, описана по избирателни секции, но самите анкетаторски екипи за един определен РИК се подават без да се конкретизира кой анкетатор в коя секция ще работи. Това е много важно за екипите на институциите, провеждащи изследванията, за да могат мобилно и гъвкаво да разпределят хората в последния момент. Много често има затруднения.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тук изрично се предвижда номерата на секциите да се посочат.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Още веднъж ще кажа, че това, което разглеждате, е проект, който до голяма степен отразява досегашната практика. Аз ви разказвам тези промени в тази практика, които смятам да предложа на заседанието на Централната изборителна комисия, когато тя разглежда този казус.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Аз искам да попитам нещо господин Томов – как ще се осъществи на практика този контрол на анкетъорите, които ще бъдат длъжни да извършват допитванията след гласуване. Кой ще контролира анкетъорите? Как ще стане?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Надявам се, че ще го има в самите Методически указания, които се изпращат в районните изборителни комисии и оттам до секционните изборителни комисии. Разбира се, всичко това, което ви разказвам, трябва да мине през Централната изборителна комисия. Тоест, самите агенции би следвало, инструктирайки своите хора, да им обърнат внимание, че тази практика не просто не се толерира от Централната изборителна комисия, но може да доведе до санкции по отношение на работещите екипи.

Пресичането на тази практика е важно, защото има такива нарушения. Включително аз, провеждайки такива изследвания, съм имал случаи да регистрирам факт, когато изборителят, отговаряйки на анкетъора, тоест пускайки имитирания вот, остава с впечатлението, че е гласувал и си тръгва. И такива случаи регистрирани имаме. Не е коректна тази практика и трябва при всички положения да вземем мерки да не я допуснем с взаимни усилия. Аз се надявам, че всяка организация, която провежда такова изследване, е заинтересована също да има контрол върху тази практика. В случая изследователският интерес съвпада с интереса на изборните органи, които контролират изборите. Така че не виждам особен риск това да се случи.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Може ли да маркирам някои конкретни неща, за които говорихме.

В т. 1 се визират агенции. Не можем да избегнем термина, защото законът така пише.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Няма смисъл, но не е това подразбирането.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Би трябвало да кажем, че под агенция в случая се разбира агенции, институции и организации, регистрирани по два закона – Търговския закон и Закона за организациите с идеална цел и в частна, и в обществена полза. Защото това са всъщност двата вида регистрации на нашето братя.

Възникна въпрос по буква „в” – списък, съдържащ имена, единни граждански номера и номерата на секциите. Номерата на секциите според теб ще отпадне.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това ще бъде моето предложение, да.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Мисля, че е много добре да отпадне, защото има редица проблеми. Тоест, те са закрепостени в територията на РИК, но не са закрепостени за отделната секция. Това е много хубаво.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Може би ще има норма ден преди изборите да подадете списъците и по секции, но буквално в последния момент.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Ако може и това да се избегне – още по-добре, защото има и разболели се хора, и т.н. Ако не – поне срокът да бъде максимално кратък, да не е 7 дена предварително.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Абсолютно ни съвпадат идеите в случая.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Дори може да е в началото на изборния ден.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да, те трябва да се легитимират в секцията. В началото на изборния ден това може да стане.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: По подточка „в”, след като подаваме толкова много данни, ние всъщност сме администратори на лични данни, нали така?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не знам как стои това законово.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Всички ние сме регистрирани по този закон за съхраняване на личните данни. Аз питам – като ви подадем такива големи списъци с лични данни, гарантира ли се всъщност, че нашите списъци няма да отидат до партиите, защото има определени случаи, когато партиите се опитват да злоупотребяват. Когато научат анкетъора, който ще работи в точка X, предварително може да се оказва натиск върху него.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: ЦИК е обект на проверка в момента от Комисията за защита на личните данни. Правят се 11 регистъра, един от които ще бъде за анкетъорите на социологически агенции. Не съм достатъчно компетентен, за да говоря в подробности как се осъществява този контрол, но върху проблема се мисли с равна тежест с проблема за съхранението на лични данни на наблюдатели и на други групи хора, които подават такава информация до Централната избирателна комисия.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: По подточка „е” кандидатстващата организация, агенция демонстрира своя опит, но пише много абстрактно: социологически проучвания. Не трябва ли да се конкретизира: екзитпол и паралелно преброяване.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Трябва да се конкретизира и ще го кажа отсега. Предполагам, че моят ангажимент ще бъде да погледна методическите проекти, с които се кандидатства. Единственият критерий, от който аз ще се ръководя, е дали проектът, който предава една агенция, е смислен и отговаря на стандартите за провеждане на тази дейност. Опитът е много абстрактно понятие в случая. Ако се представи коректна извадка, която да може да доведе до получаване на сравнително близък до реалността резултат, и ако изобщо проектът, който е предаден, показва, че намира си имаме организация, имаща професионалисти, които са в състояние да го

опишат, тя няма да има никакъв проблем с регистрацията си. Поне това е моята гледна точка. А гледната точка, изразена в комисията, е, че аз съм човек, който има достатъчно компетентност да прецени това.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това е безспорно, но има такава хипотеза – една нововъзникнала преди две седмици организация, тя досега няма никакъв опит, но методическият проект, който ще ви даде, ще бъде абсолютно коректен. Вие в този случай, без деклариран опит, регистрирате ли я само въз основа на първия ѝ опит да направи нещо професионално, или отказвате?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Честно казано, в случая изказвам лично мнение, не мога да говоря от името на ЦИК преди въпросът да бъде обсъден, моето мнение е, че в случая трябва да я регистрираме. Но, уверявам ви, че аз ще бъда много прецизен в проверката на методическите проекти на агенцията. Няма да е толкова лесно дилетанти да направят смислен проект.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Аз разбирам, но в този текст трябва изрично да отворите вратата, че може и нови агенции, без опит, които еди-какво си.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Сигурно ще търсим и Обществения съвет за експертиза, ако има такива съмнителни случаи.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Защото за всяка агенция ще има първи избори.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Може да се образува нова институция, която да притежава хора с професионална култура да направят такава изследване.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тоест, да не е затворена вратата за нови такива.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Моето мнение е, че не бива да бъде затворена. Но трябва да се внимава да не излязат данни ментета, да не доведем до това в 19,00 ч. като се затворят урните, да започнат да излизат някакви квази агенции, които да говорят глупости. Мисля, че методическият контрол в случая е по-важен.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Конкретно бележки предложения – в т. 6 се казва – до 19,00 ч., но има хипотеза, че изборният ден няма да приключи в 19,00, а да кажем в 20,00 часа. Трябва да промените текста – до края на изборния ден, ако той е различен от 19,00 ч. Нещо такова трябва да напишете.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Нека обясня, тъй като това беше обсъждано, без да е вземано никакво решение, но беше обсъдено в колегиален тон в ЦИК. Няма да забраним агенциите да представят първи прогнозни резултати в 19,00 часа.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Дори да се продължи с гласуването.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Изборният ден на тези избори продължава до полунощ, защото италианските избори приключват в полунощ и има директива на Европейската комисия да не се обявяват официални резултати от изборите преди да приключат всички европейски избори. Така че ЦИК ще мълчи до полунощ. Но за агенциите го обсъдихме и ще потвърдим и след това, когато вземем официално решение. За всичко говоря в предварителен дух.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Има различни часови зони, имай предвид.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: ЦИК ще мълчи за обявяване на изборния ден за приключен или за резултатите?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: ЦИК ще обяви изборния ден за приключен в 19,00 ч., когато той приключва в България, но резултати от изборния ден ЦИК няма да съобщи преди да приключат изборите в Италия.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не говорим за резултати. Говорим за приключване на изборния ден.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: След приключване на изборния ден агенциите ще могат да обявят прогнозни резултати.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Изборният ден може да не приключи в 19,00 ч. а в 20,00 ч. или в 19,30 ч.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е въпросът.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това е хипотеза, която е с много ниска степен на вероятност за тези избори, защото активността няма да бъде толкова висока.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Почти винаги така се случва.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не и на евроизбори.

Ако това се случи, ако се случат някакви непредвидени обстоятелства, поради които ЦИК удължава изборния ден, естествено, че в самия документ ще фигурира краят на изборния ден, да.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Краят на изборния ден да не се фиксира за 19,00 ч., но официално обявеният край на изборите ако се запише става гъвкаво.

Ти отговори за трите метра, много е хубаво това. И второто, което каза, е от изключителна важност – анкетъорският екип да има пряка видимост до входа на избирателната секция.

Изрично е записано, примерно, за наблюдателите, че когато следят броенето, трябва да имат пряка видимост до масата, където се брои.

Обсъждахме преди малко в т. 10, че първо се декларира възложител, трето се декларира източник на финансиране, но второто са объркани изследвания преди изборния ден и изследвания в изборния ден, тъй като второто е по общия закон, че се декларира организацията извършител. В случая тя съвпада с лицензираната агенция, която прави екзитпола. И тази точка трябва да отпадне.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Споделям това мнение.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: И предлагам да помислите, знаеш, че е коректно, че освен трите по закон задължителни, останаха две – възложител и финансиране, изрично да се обявява броят на секциите.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Къде да се обявява броят на секциите?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Навсякъде, където се обявяват резултати от данни на екзитпола да се обявяват броя на секциите в извадката – дали са 120, дали са 150, дали са 250, защото тук цари

едно от големите безобразия. Имате презумпция, че е минимум 150, а има екзитполове, които се правят и с 80 секции.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Искам да кажа още нещо в тази връзка. Ще следя много внимателно, доколкото ми стигат силите, дали агенциите изпълняват заявените в ЦИК извадки.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Да, трябва да има и система на проверка. Включително вашите наблюдателски организации могат да ви наблюдават. Можем да наблюдаваме агенциите дали си изпълняват извадката.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Някаква система на проверка дали в заявена секция работи анкетъорски екип.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: И в кои часове работи.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не смея да го мисля, защото е твърде рестриктивно, но ще го поставя като предмет на обсъждане пред ЦИК дали да не забраним на агенция, която, примерно не изпълнява голяма част от извадката си в изборния ден, нейните екипи да работят. Под „голяма част” разбирам 1/3 или повече. Мисля го, още не съм го формулирал. Но в момента честно споделям всичко, за което мисля, защото в почивните дни мисля окончателно да преработя този проект и да го представя. Важно ми е твоето мнение за това.

Най-големите шашми се правят в случаи, когато няколко агенции съобщават едни и същи резултати от един екзитпол.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Точно това имам предвид.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: И не изпълняват заявените в ЦИК извадки.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Колеги, проблемът е следният. Три агенции правят картел, декларират и работят със 150 или 180, а всъщност едната агенция работи с 50 или 60 бройки. Това е една фалшификация, защото се взимат три пъти пари, калкулират се много големи печалби, пред публиката се създава малко суматоха, дърпат се с половин процент нагоре, че има плурализъм, а всъщност няма никакъв плурализъм и това си е жива търговска измама.

Нали това имаш предвид?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Точно това имам предвид, като според мен практиката съдържа и по-лоши варианти, при които една от агенциите прави реален екзитпол, а другите просто са комисионери.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Медийно тиражират.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Са комисионери, което означава, че леко изкривяват реално получените данни, за да изглеждат три.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Което си е абсолютна фалшификация.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Между другото, сигурно има и други подробности, но тук ми е важно мнението на проф. Мирчев, замислям и това по подадените в ЦИК извадки и по резултатите от паралелното броене да бъде проверена работата на агенциите от ЦИК след изборите. Тоест, ако събера една извадка със 150 избирателни секции, ти трябва да съобщиш в медиите резултат от ескимейшън, който да съвпада с това, което може да бъде измерено по протоколите на ЦИК след изборите с много малки отклонения. Ако не го направиш това, следователно ти си лъгал публично под маската на изследване в името на нечий интерес.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Има и измъкващо обстоятелство – могат да се правят грешки винаги. Така че можеш да ги провериш, но няма доказателствена сила.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не става дума за доказателствена сила, става дума за това, че идват следващи избори. Ако тази агенция кандидатства...

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това е морален проблем, публично-морален проблем.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: ЦИК няма и право да налага някакви санкции, но агенция, която е работила по този начин...

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Може да има някаква система на обявяване. Не може да ги санкционираш, но можеш да го обявиш. И предварително те да знаят, че вие ще правите проверка и ще обявите. Има „позорен стълб”.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Има „позорен стълб”, има кандидатстване за екзитпол на следващи избори, при които агенцията може да има проблеми.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Всичко това звучи много интересно, но Вие кажете Общественият съвет може ли с нещо да бъде полезен, тъй като виждам едно много добро намерение нещо да се изрине нататък и да се допринесе за една социология, която е много свързана с избори, а всяка година имаме избори. Тоест, това за вас е страхотно поприще, а ние като граждани и като участници искаме да има реални проучвания, без да имаме това усещане, което сега, като слушам разговора, си казвам: Ами да, усещане, че има едно възпроизвеждане.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Има и готовност, и толерантност в ЦИК този път да се довери на специалистите.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това би било страхотно. Ако можем ние с проф. Мирчев нещо да напишем.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Професор Друмева, въпреки че има голямо единомислие в случая, съгласни ли сте аз, на базата на разговора си днес с Цветозар и по принцип Общественият съвет, да направя едно наше писмено становище, Вие да го видите и то да излезе от името на Обществения съвет, да отиде при него. Тогава и неговата лична позиция ще тежи. Хем ние ще регистрираме активност и позиция, хем неговата лична позиция ще е по-тежка.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Точно за това щях да помоля, защото Вие виждате, че този предварителен документ, който тайното гласуване е систематизирано в предишни практики на ЦИК, е възложен за подготовка не на мен, така че аз сигурно ще срещна и съпротива в комисията, въпреки че се надявам да успея да наложа това, за което говорих.

Така че без изобщо да влияя върху това какво би предложил Общественият съвет, ако направите предложение в този дух, който обсъждаме, това за мен ще бъде много съществена помощ да се

опитам да убедя ЦИК, че това е разумен подход при регулирането на тези изследвания в изборния ден.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Аз съм готов до довечера да Ви изпратя вариант, Вие да го погледнете, ще го видите и по съответния ред да го придвижите.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: На 4-и ще внесе в заседание на ЦИК този въпрос. Смятам по празниците да работя.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Значи имаме време.

Имам само един въпрос – не съм съвсем убеден в твоята категоричност, че трябва да се забрани да се правят интервюта, а да се работи само с анкета в урна. Просто има различни методики и някой може да предпочита да го прави като интервю. Тук може би не трябва да се затваря вратата.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Без да влияя на твоето мнение, аз съм на мнение, че интервюта в сградата, в която се провеждат избори, не бива да се правят. Ако някой предложи методика за изследване на вота, която не е екзитпол, която не е на изхода на секциите, нека да използва какъвто иска метод на регистрация. Това е свободна информационна дейност. Но когато екипи се допускат вътре в сградата, до местата, където се гласува, методът интервю вече наистина заплашва чистотата на изборния процес. Това е личното ми мнение.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не го споделям лично, така че тук, ако можем да имаме някаква свобода да предложим и двете да са възможни...

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Предложете, но аз казвам какво ще защитавам на заседанието на ЦИК.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: По една много проста причина: когато се прави като емитиране на вота, ако пускаш само две отметки – да, но в анкетните карти, но в анкетните карти във въпросниците обикновено има около 15 въпроса. И когато тези 15 въпроса се правят като анкета ще ти отнеме, примерно 7 минути, когато се

правят като интервю, ти отнема 3 минути. Самата суматоха и организацията е много по-малка и много по-бързо стават нещата.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Аз съм съгласен с това, още повече, че има и хора, които не могат да отговорят на 15 въпроса, без методът да е интервю.

Можем ли да стигнем до компромис въпросът за вота да бъде задаван така, че да се запази тайната на вота.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Да бъдат тогава два документа.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Например. Нека да си прави интервю по каквото иска – социална демография, минен опит или нещо такова, но когато стигне до вота да даде възможност на човека да заяви своя вот тайно, без интервюера да го вижда.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това вече е коректно. Но иначе технически се прави почти невъзможно останалите въпроси да се задават.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: На този компромис съм съгласен – изискването да бъде само това: вотът да не бъде разкриван.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И аз имам една препоръка. Тъй като кодексът е правен до голяма степен и на коляно, има неточности: избирателна секция се използва като самата клетка, стаята, в която е комисията, и също избирателна секция е целият териториален район, в който се прави конкретното проучване. Така че, въпреки че в Кодекса го няма, но да се използва сградата, на три метра от помещението, където е СИК, тоест да има тази яснота.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да, съвсем ясно ще бъде.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не сградата, а помещението.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И също дали трите метра са от помещението, а извън сградата е друго.

И това, което е приложено – „Анкетъор”. Една правоъгълна табела с „Анкетъор” – това никак не е приемливо. Аз веднага ще си напиша една такава табела.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Ще има знаците на ЦИК.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Лого, ЦИК.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Всеки анкетъор има персонално удостоверение, когато му се поиска да се легитимира, той трябва да го има.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тук е приложено като бадж.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това е досегашната практика. Направете предложение в тази посока.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: На съвсем бял лист пише „Анкетъор”.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това важи и за наблюдателите.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Трябва да има някакъв знак на ЦИК.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Да се знае, че е за тези избори, на коя дата е.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е просто задължително.

Още една точка, към това, което проф. Мирчев ще направи, за баджа – да има лого, да има година, избори, за какво са изборите, така че да не може всеки да си окачи една табелка в малко населено място и да плаши хората.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Сега си спомням, че това преди го имаше като изискване, защото съм била наблюдател на ГИЗДИ и отгоре беше уточнена организацията. Обаче, от друга страна, това улеснява самите нас като организации.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не организацията, а Централната избирателна комисия.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Чисто технически това ги улеснява, когато не са в София.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Примерно 6000 баджа произвеждаш в София и ги пращаш по страната.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Иначе ми прави впечатление, дори онзи ден изпаднахме в спор колко наблюдатели могат да присъстват от една организация. Законът е казал, че могат да присъстват в една избирателна секция един от една организация, а в изборното помещение – двама.

По отношение на анкетьорите в чл. 203 отново пише, че могат да бъдат отстранявани анкетьори от изборното помещение с решение на СИК, когато отличителният му знак не е по утвърдения образец.

Тук стигнахте до 3 м, 5 м от секцията, от помещението. Да разбирам ли, че под изборно помещение се визира сградата?

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Не може да се фиксира сградата под „помещение“, защото в едно училище може да има 8-10-12-15 секции.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това е един основен проблем.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Трябва да бъде 3 м от входа на сградата.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: На помещението.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Абсурдно е да бъдат изкарвани от сградата. Те не могат да си вършат работата. По-добре да забраним изследванията.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Много е просто. В тази сграда има четири секции. По екзитпол имам само втората секция. Аз се интересувам само от избирателите, които са гласували във втората врата и не мога да бъда извън сградата, защото в сградата минават и избиратели от първа, трета и четвърта секция. Затова помещението на секцията, а не на сградата.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, но аз разбирам колегата, че вие сте на три метра от тази секция, но от другата секция сте на половин метър.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Точно така.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Както е при нас. Имаме коридор с четири секции. И във фойето на излизане седят анкетьорите. Той вижда вратата и си брои хората.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Винаги има техническо решение.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз съм виждал и друг пример – стои пред вратата на класната стая в училището.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не е правилно това.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: На три метра пред едната врата, но на половин метър от другата страна. И казвате: „Аз анкетирам другата”.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Точно това беше моят въпрос – кой ги контролира тези анкетъори, защото той може да е определен за помещението на втората секция, пък аз излизам през първата и мен ме анкетира.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това трябва да следи агенцията, провеждаща изследването.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: В закона пише, че пред изборното помещение се обявяват материалите и се слагат таблата, които указват начина на гласуване и т.н. Пред изборното помещение. Това беше един въпрос, за който исках да повдигна вниманието в ЦИК да си го решите.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Секция и помещението трябва да има един и същи смисъл.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз мога да го обясня за затвора, за там ми е ясно – изборно помещение, като станат 20 в затвора, то е ясно. Но в самата секция по време на гласуването, тъй като го правят в отделни стаи...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Всяка стая е съответното помещение.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: И в едно помещение има само една секция, няма повече от една секция.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Секцията се състои от помещение плюс нещо пред помещението.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Точно така – коридор, стълба и т.н.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Секцията е само стаята, където се гласува.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Помещението – това е изборната секция.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Или където е секционната избирателна комисия. Всъщност това е.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Дайте предложения за тези неща. За съжаление трябва да тръгвам.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Много е важно, че в чл. 218 пише: „Пред изборното помещение се поставят образци на бюлетините за гласуване”. Кое е изборното помещение?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Стаята, където е СИК.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Може ли да се опитам да внеса яснота? Мисля, че законодателят има предвид мястото, където се полага вотът. Това, което по-рано се наричаше тъмна стаичка. А задължението е там, където избирателят гласува, да има на разположение всички списъци на кандидатските листи, тъй като те не са отразени на самата бюлетина.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Вътре в тъмната стаичка?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да, и в тъмната стаичка.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това не е възможно. Няма място там.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Наречени са кабинни за гласуване и се казва, че в изборното помещение се поставят кабинни за гласуване. Това значи стаята.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Значи аз бъркам, но и в самите кабинни за гласуване също трябва да има кандидатските листи.

ГАЛИНА АСЕНОВА: За мен специално в случая е по-важно да се уточни какво означава „избирателна секция”, защото в чл. 114, ал. 2 пише, че в избирателната секция могат да присъстват двама наблюдатели.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Стаята, където е комисията.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Мисля, че се разбира стаята, където се извършва гласуването, където стои комисията.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Работа на ЦИК е да тълкува закона.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това трябва да се напише в Методическите указания по принцип – уточняване на помещение, секция, сграда.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Ще ги кажа тези неща, но аз не съм от юристите в ЦИК. В ЦИК има доста опитни юристи, които ще ги оправят, но е хубаво каквото можете и вие да предложите.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Може ли да кажа нещо, докато Цветозар е тук?

Искам да поставя въпроса с нашите становища и препоръки. Очакването на по-голямата част от хората, които се включват в изработването на такива документи, е да има много ясна обратна връзка от страна на комисията, каквато ние към момента не получаваме. Има две становища с поне 10 препоръки вътре, вие може да сте ги разглеждали, но ние не сме поканени на тези заседания, не можем да се включим в тях и не можем да получим никаква обратна връзка за намеренията на комисията по отношение на нашите препоръки. Все по-безсмислено започва да изглежда на някои хора и на нас самите собственото ни развитие, ако нещата продължават по този начин и по този ред.

Искам да се вземе предвид тази моя позиция. Колеги, не си спомням в първото ни становище колко препоръки имаше? – 12-13.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: За нарушения, за злоупотреби с лични данни.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Няма абсолютно никаква обратна връзка от вас.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Ще поставя този въпрос. Така е. Моите наблюдения са същите. Но мога да ви уверя, че всички препоръки на Обществения съвет са разглеждани на заседание на ЦИК и са приети. За съжаление това става почти без обсъждане.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Ето тук аз предложих, колегите го подкрепиха, паспортните данни по закон и по добра практика да бъдат включвани и да се помолят медиите най-малкото да спазват закона. Това минавало ли е през вас? Мен ме интересува тази обратна връзка. Взето ли е решение, делегирали ли сте спрямо медиите, под каква форма и т.н.? Не може изследване – някакви

хвърчащи проценти. Не може такава нещo. А това безумие продължава да се вихри в медиите.

Аз миналия път не присъствах, не знам твоето предложение за медиите, които не са си спазили закона. Те до 14 април трябваше да си публикуват... Има ли обратна връзка?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Нямаме обратна връзка.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Директно стои въпросът да се направи черен списък на медиите, образно казано, които пак по закона да не могат да ползват, примерно, медийни пакети и т.н. Това са много конкретни неща. Имате тарифи, имате ред, имате време, имате условия плюс договори. Това са пет абсолютно императивни задължения на медиите. И после ще имат претенции към другите субекти, че другите не спазвали демокрацията и закона.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И ние изрично сме направили и представили такава становище, така че да използвате нашето становище, да си послужите с него, за да сложите този филтър.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това не е упрек към теб.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Формално всичко е обсъждано. В качеството си на говорител на ЦИК не бива да критикувам самата институция. Наистина са приемани формално и са приемани от преуморени хора. Влезте малко и в положението ни. Ние правим напоследък 10-12-часови заседания. Надявам се и доколкото ми е известно след 2 май повечето от много тежките срокове приключват и в тези няколко почивни дни аз се ангажирам пред вас с обещанието, че ще направя всичко възможно да възникне такава обратна връзка и по същество да бъдат възприети тези предложения на Обществения съвет, които комисията приема, не само формално да ги обсъждаме.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Това е работа на техническия сътрудник. Негова работа е когато вие взимате решение, това решение да си го извади и веднага да си го пуска обратно.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Те се пускат и се качват на вътрешната поща при заседание и се докладват, но вървят като доклад, който всички приемат и никой не обсъжда.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: По някои неща се изисква действие. Ако е прието решението, кой привежда действието в изпълнение?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Отваряш отворена врата. Въпросът е, че когато на 11-ия час с кръвясали очи се стига до това... Проблемът е донякъде в претовареността на комисията. Казвам го съвсем откровенно. Аз мислех, че съм издръжлив човек, напоследък очаквам, че на заседания на ЦИК започвам да не съобразявам от един момент насетне.

Ангажирам се с това, че ще прегледам всички предложения на Обществения съвет и тези, които имат непосредствено отношение към течащата практика на ЦИК ще поставя въпроса да ги обсъдим още веднъж или да ги обсъдим по същество, а не просто да ги приемем. Защото това е смисълът на взаимодействието между Обществения съвет и ЦИК.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ето например за медийните пакети.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: За медийните пакети има страшно много проблеми, честно казано. И доста различни становища в самата ЦИК. Аз затова не знаех, не съм го видял.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: А можем ли да се запознаем със становищата на АБРО и изобщо на стейхолдерите, защото очевидно има някакъв проблем, който обаче на нас като обществен съвет ни убягва.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Той убягва и на много от членовете на ЦИК.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: АБРО имат много сериозни забележки. Колко пъти са сезирали ЦИК не знам, защото не мога да проследя. Не мога да проследя реакцията на ЦИК. Изобщо там става някакъв дебат около това решение за пакетите, включително и с това, че те не могат да плащат в аванс.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е последното.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: ЦИК не плаща авансово, ЦИК одобрява договори между медия и партия. Самата процедура е такава, че създава проблеми. Първо, медията трябва да даде заявка, ние да проверим дали съответната партия има субсидия за харчене, да одобрим заявката, след това медията и партията сключват договор. Този договор трябва да се завери в ЦИК преди да влезе в сила и да бъде изпълнен. Има вече няколко случая, където те първо изпълняват договора, после ни го носят постфактум, което създава напрежение.

Предварителните тарифи на медиите са пристигнали в ЦИК. Това, че медиите трябва да го публикуват, аз сега го чувам.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Те в сайтовете си ги публикуват.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: След нашата препоръка ЦИК веднага излезе с едно съобщение в еди-какъв си срок медиите да си публикуват договорите и т.н.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Има проблеми. Двата най-съществени проблема в момента в ЦИК са медийните пакети и гласуването в чужбина. На предни линии е гласуването в чужбина, защото там фаталният срок е 2 май. И да ви кажа съвсем честно и приятелски, в момента 90 на сто от главата ми е заета с това. Имаме много тежка обструкция от други държавни институции. Казвам го директно и като пред хора, които вярвам, че няма да разпространяват, че член на ЦИК го е казал.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: От любимото Министерство на външните работи?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: И Министерство на регионалното развитие чрез някои свои структури.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Министерският съвет възложи на Министерство на регионалното развитие.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Признавам си, че до 2 май горе-долу се мъча да мисля само за това, но следващото, за което ще мисля, са

социологическите изследвания и може ли да се направи нещо за медийните пакети и взаимодействието с медиите.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Нашето становище ви улеснява, че предлага един филтър – тези, които не са си изложили цени, тарифи, не са спазили изискването на закона и на вашето решение – те не участват в цялото това упражнение с медиите.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Не че оправдавам сегашната ЦИК, госпожо Друмева, но ние бяхме поставени в изключително тежки условия да организираме тези избори. Това го казват и старите членове на ЦИК. Толкова кратки срокове, които създават изключителен хаос, примерно, по отношение на обжалването на решенията за анулиране на регистрацията на ЦИК. Половината ЦИК търчи по дела в момента.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Като се направи и триинстанционно обжалване...

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Вижте, ние не можем да си направим бюлетината, защото не знаем ВАС като върне какъв проект трябва да се променя отново. Печатницата не може да започне работа по отпечатване на бюлетините по същата причина. В същото време стартът на кампанията изпреварва сроковете на обжалване. Това важи и за партиите, които могат да получат медийни субсидии или да не получат субсидии.

Сега слава богу само независими кандидати са обжалвали и там са малко пари – 5 хил. лв. Бюджетът не може да се върже. И един куп такива неща, които са свързани с простия факт, че законодателят не е предвидил една процедура да свърши и тогава да започне следващата, а ги е скачил.

И този хаос приключва на 4 май. Аз затова много разчитам на тези дни. ЦИК ще работи в почивните дни.

Надявам се на следното нещо – какъвто и опит да натрупаме в тази кампания, той да не демотивира Обществения съвет. Имаме пред себе си пет години, в които наистина можем да изградим добър

вариант, поне според мен, на съвместна дейност на държавна институция и някаква обществена форма на взаимодействие с нея.

Моля ви, независимо от негативния познавателен опит досега, да запазите надеждата, че можем да го направим и ви уверявам, че има доста хора в ЦИК, които биха искали това да се получи. Но ни е много трудно в момента. Съвсем честно ви казвам – много ни е трудно с тези ежедневни заседания до полунощ. Човек просто в един момент започва да изключва физически.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Ако може, когато се гледа наше становище, поне някой да знае за това.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Господин Зъбов, който е сътрудник, да ни подава едно уведомление, че на тази дата това ще се гледа. И тогава наши членове – един, двама, трима, който иска, да имаме връзката. Това е от обща полза.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Мисля, че това ще стане възможно след няколко дни. Сега, повярвайте, дневният ред се уточнява в началото на заседанието.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Дори текущо.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Нищо не пречи да звъннат на някой от нас ако може в следващите един-два часа да дойде, защото ние обикновено сме в „Разни”, което е накрая.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това е кофти – че сте в „Разни”, че хората са изчерпани.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не би трябвало да сме в „Разни”, а в някакви по-основни точки.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Тони, след 11 часа заседание, точките в „Разни” минават без никакви обсъждания една по една, всички викат: Да, да, съгласни сме. Без изобщо да вникнат. Това е реакция на преуморени хора, не на незаинтересовани.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Прощавайте, обаче същото се отнася и за нас, защото и ние работим в условията на тази преса в момента. И когато четири часа стоя тук сега, вместо да свърша някаква друга работа, която ми излиза после на носа, защото стоя след това до 10 ч.

в офиса, за да я свърша, и на мен не ми е приятно. Затова си говорихме с част от колегите да започнем да даваме пресконференции, за да се чуе изобщо, че има такъв обществен съвет. На нас не ни е това целта. Целта ни е да бъдем някакъв партньор на ЦИК, обаче когато Централната изборителна комисия е преуморена да ни чува, ние трябва да търсим някакъв друг вариант нашата също да се разбере от пресата.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Абсолютно сте права. Не казвам това, за да оправдая тази практика.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Аз го разбирам, защото от време на време чуваме, виждаме като попаднем на заседания, ние също сме хора, виждаме за какво става дума.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Мисля, че изтича този срок. Това се мъча да ви уверя. Мисля, че след като приключим с организирането на изборите извън страната, вече нямаме такива тежки срокове, които да налагат такъв ритъм на работа до изборите. И този проблем, който обсъждаме, тогава трябва да излезе на преден план.

Това, което мога да кажа, е, че ще се опитам да направя каквото зависи от мен, за да го поставя отново. Така е, но повярвайте, това не е пренебрежително отношение към обществения съвет, поне на повечето хора.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Едно уведомяване от страна на сътрудника какво се гледа в момента. Той да го съобщава по мейлите и тук ще се прецени кой какво го интересува. Мисля, че това е най-малкото, което можем да решим в крачка.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Ще дойда на заседанието на следващия Обществен съвет и ще ви кажа какво съм се опитал да направя. Абсолютно ми е ясен проблемът. Мисля, че в момента няма смисъл повече да го обсъждаме, защото истината е, че трябва да се разгледат критично предложенията, които досега са направени и да влязат в практиката на ЦИК тези, които биха били полени за тази практика по преценка на комисията, което всъщност не е направено. Те са уж разгледани и одобрени, но, примерно, по отношение на

медийните пакети на мен самият ми стана любопитно, защото не се справяме досега добре там.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е нещо абсолютно ново и дори малко особено. Вярваме всичко да има добър край.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: На всичкото отгоре ни проверява Комисията за защита на личните данни.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това го видяха. Избраха ви за обект на проверка.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Влизаме в имиджовата им стратегия. Не знам защо точно ЦИК. Може би всичко друго е наред в страната, само ЦИК злоупотребява с лични данни, защото дава възможност на хората да проверяват коя партия е използвала личните им данни.

Трябва да тръгвам. Лека работа.

Надявам се до следващия вторник, в който имате заседание, това, което сме обсъждали досега, да не е така, както е в момента.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И ние ще гледаме хронограмата.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Защото след това трябва много яко да се взаимодейства по отношение на работата с наблюдатели. Вярвам, че повечето организации ще регистрират наблюдатели. Много е важно да има наблюдатели в райони и места, където има основателни съмнения, че се случват изборни злоупотреби по секции. Ако искате, да обсъдим този проблем в един момент.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Говориш за рисковете секции, така ли?

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Да.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Ние затова няколко пъти поставяме въпроса за анализ на нарушенията в сигналите, които сме предлагали, примерно на последните избори. Този регистър на жалбите никъде не се видя.

ЦВЕТОЗАР ТОМОВ: Това ми изглежда много важно да се случи.

Извинявайте, трябва да тръгвам.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Благодарим.

Колеги, в заключение на дискусиата, която имахме по социологичните проучвания в изборния ден, ако погледнете чл. 219 на Кодекса създава известна яснота за това, че има избирателна секция като район, а вътре в него има изборни помещения, а в изборното помещение – кабина за гласуване. Законът съдържа това разбиране.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Но на практика не е така. Всяко помещение е отделна избирателна секция.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, в помещението е секция номер еди-коя си, но секция като стаята със секционната избирателна комисия. Иначе секцията е до 1000 души като понятие.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Как в една секция може да има двама наблюдатели, но само един в едно изборно помещение.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тук е абсурдът, да.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: В едно училище, в което аз гласувам, има 18 избирателни секции. На два етажа е училището. Девет секции са на първия етаж и девет на втория. Затова казвам, че помещение и сграда са различни неща. А помещение и секция е едно и също, защото избирателната секция се намира в помещението, където са тези кабинки и самата секционна избирателна комисия.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Логически да, обаче законът ги разделя терминологично.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: По-скоро неточна употреба.

Колеги, стигнахме до това, че очакваме от проф. Мирчев, предвид неговата експертиза, да ни подготви такъв материал, който ще прочетем внимателно и ще си го обменяме, за да можем да го представим на Централната избирателна комисия.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Щом не е толкова спешно, утре до 12 ч. ще го получите всичките.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Разбираме, че комисията ще заседава и през празниците, така че да имат нашето виждане, тъй като разбрахме, че този проект не върши много работа. Това ни е

задачата, която мисля, че ще бъде една добра помощ за комисията, с която ще сме изпълнили точка първа.

Имате думата по другите точки.

Чухте, че имаме обещание този сътрудник да ни уведомява, пак ще го повторим пред ръководството.

Имате думата по дневния ред и по други въпроси. И най-вече върху какво да се съсредоточим през празниците, предвид хронограмата, за да можем да бъдем ефективни на следващото заседание. Ще имаме вече материал от проф. Мирчев, живот и здраве ще го представим на ЦИК.

Ако искате да отворим хронограмата и да видим времето след 3 май.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: А всъщност кога ще бъде следващото заседание?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Защото следващият вторник е 6 май.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако кажете, можем да имаме заседание, аз ще бъда в града. Но имаме ли нещо готово? Виждам, че за този проект на решение срокът изтича на 4-и.

Имате думата, колеги, за предложения за дневен ред. Ако в момента не можем да ги направим или се нуждаем от известно проучване и обмисляне, няма пречка и в крачка да си направим дневния ред след празниците.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз имам едно предложение към всички – да намерим време и да обсъдим реакцията на изборителните комисии на сигнали, подадени от наблюдатели и граждани за нарушения в изборния ден.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Само в изборния ден. Нека да си припомним схемата – подава се нарушение до секционната комисия, тя няма време да го качи нагоре.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Нарушенията са различни и аз затова искам да отделим малко повече внимание и организациите, които са подавали на предишни избори сигнали за нарушения, да обсъдим механизмите и да излезем с едно единно мнение.

В този ред на мисли другото ми предложение беше да ги попитаме, аз не знам тези Методически указания за СИК кой ги готви, имат ли работна група, кога ще са готови?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не е ли обучителното звено.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не съм сигурен за методическите указания.

Мисля, че ние можем спокойно да направим предложение за допълнение и изменение на тези методически указания.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Искам да ви кажа нещо във връзка с указанията. Ние имаме един проект на наръчник за секционни избирателни комисии, който представихме на членовете на ЦИК. Те самите казаха, че ще се запознаят по-детайлно с текста и че евентуално биха го използвали при оформянето на Методическите указания. Но в интерес на истината оттам нататък нямам обратна връзка след тази среща какво е станало.

Това го казвам само за сведение, че има някакъв документ, разработен от нас.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Да го включим като точка от дневния ред, ако си съгласна да го представиш, и да го обсъдим.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Няма какво да го обсъждаме, то е готово, написано. То е предадено вече на ЦИК. Аз мога да ви го пратя да го имате за сведение, да можете да го ползвате за обучение или нещо друго.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Ако можем като Обществен съвет да поискаме достъп до работната група, която се занимава с указанията и да ни каже кога е заседанието, за да ни пуснат, който има желание да участва.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Нека да видим как е по хронограмата.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Аз предполагам, че се готвят в момента, не са готови, защото не са назначени самите СИК, за да бъдат обучавани.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Те направиха един график, още преди да започнат обученията.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Не са готови указанията, още ги работят.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Ако няма нищо в тази връзка, значи не е готово. И го направиха, когато бяха готови методическите указания, публикуваха ги, след това график с информационните срещи с РИК, защото това не беше обучение.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: И това обучение с методическите указания трябва да се върши от обучителното звено.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Членове на ЦИК са в това звено.

ВЕСЕЛИНА КИРИЛОВА: Да, ние имаме отношение, което произтича от закона към това обучение. На това основание можем да поискаме достъп до работната група и до проекта на указанията.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Само да ви кажа и още нещо, с което се занимаваме с една медия, един риск, пред който ще се изправим всички в изборния ден, за да сме подготвени психически, защото сигурно и към нас като наблюдатели, и към Обществения съвет ще бъде насочено някакво недоволство. Става въпрос за копирните машини.

Копирните машини на различни места се съхраняват по различен начин, но общо взето са ОК.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не им ли ги прибраха?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Някъде са ги прибрали, на друго място не са прибрани, но като цяло има инструкция, ние проследихме, към областните управители, областните управители към кметовете да направят тестове, да ги прегледат, да видят коя машина работи, коя не работи, да се направят някакви поправки ако трябва и т.н. Това е нещо задвижено.

Това, което нас малко ни притеснява, е въпросът с тези тонери. Оказа се, че мастилниците, които между другото са едни доста скъпи неща – между 50 и 60 лв. трябва да се купят отново за

тези избори, няма да има централна доставка за тях, а всяка община ще си го купи самичка. И тук вече какво ще стане в изборната нощ, дали няма да бъдат същите работи, които чувахме и на миналите избори – тук е засъхнало, пък бил тестов тонера, пък нямало копия – ала-бала. Просто го казвам, защото знам какво ще се случи.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Много добре би било да поискаме...

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: ... как върви този процес. Общо взето аз го проучих. Ще трябва общините да ги купят в рамките на бюджетите, които са заявили за организация на изборите. Това е.

Но вие смятате ли, че има 12 300 тонера в България? Ако утре задънената община Х каже, че просто няма тонер за НР и т.н. какво става? Да не стане някаква издънка за тези копия, защото те са основната гаранция за честността на процеса.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не можем ли да препоръчаме да има централна заявка?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не, защото то вече се е задвижило по веригата.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Министерският съвет е възложил на Министерството на регионалното развитие всички тези материални осигурявания. Можем да поканим главния секретар или някой, който се занимава с това, да ни информира как функционира цялата организация.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не е лошо.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Може и по други въпроси да ни каже някаква информация.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: И за секциите в чужбина, за които стана дума.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Още отсега да го поискаме.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да поканим от Външно министерство един човек и от МРР – човекът, който е натоварен с организацията на изборите.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това ще го поискаме още на първото заседание – на 13 май.

Иначе включваме двете точки, които бяха предложени.

Първата от господин Стоянов за сигнали за нарушения в изборния ден – как се отработва един такъв сигнал, какво е развитието на такъв сигнал. Подава се до секционната комисия и оттам нататък какво се случва, защото един такъв сигнал може да е основание за оспорване на избори след това. Въобще да знаем какъв е ефектът и как се развива.

Следващата точка е за методическите указания до секционните комисии, включително материала на Института за развитие на публичната среда.

И третото още отсега ще го заявим от господин Зъбов – да ни осигури на следващото заседание отговорен представител от двете министерства да ни запознае с нивото на подготовка и да задаваме въпроси.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: И още едно предложение, с което започнах и миналата седмица – да включим проблема с тестването или по-точно експерименталното машинно гласуване, което ще се провежда, понеже и сроковете вече наближават. И въпреки че в хронограмата не е записано абсолютно нищо и липсва този въпрос, вече има някакво решение на ЦИК, свързано с експерименталното гласуване. Смятам, че това е едно перо, което първоначално ще коства няколко стотици хиляди левове, а впоследствие е възможно, ако бъде разширен проектът, да достигне няколко милиона, дори десетки милиони.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Какво предлагате?

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Да включим тази точка в следващия дневен ред, като може до няколко дни да изпратя предложение с по-широко обяснение затова кое е важно.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, но какво искаме? Ние го включваме като точка.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Трябва да обсъдим действително в каква степен сме наясно дали има конкретни критерии за доставчиците на машините.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ние трябва да поискаме от ЦИК информация.

Напишете го кратко в няколко точки.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Първото е за представителността. За да бъде представителен този експеримент като цяло, трябва да бъде обхванат възможно по-голям брой...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е записано в закона.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: ЦИК е приела само в два района да се провежда експериментално гласуване.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: До сто секции.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Но трябва да обхваща максимално голяма част от страната.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз слушах това заседание на ЦИК онлайн и те казаха, че за да е по-лесно с логистиката трябва да са две области близо до София. Това беше аргументът.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Напишете ги тези две, три, пет точки, които ще ги дадем на Зъбов да ги даде на ЦИК, заедно с другия материал.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Може би председателят на тази работна група да дойде и да ни разясни.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: С решение на ЦИК е казано, че до 20 дни преди изборите, тоест до 9 май трябва да е приет видът на машините и машините да са вече доставени. Кое е абсурдно, защото това все още не се е случило.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: На 13-и ще разберем.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Да направим предложение до ЦИК като член от Обществения съвет Ивайло Цонев да бъде включен в тази работна група по машинното гласуване. Той разбира.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Най-малкото да участва в заседанията.

Правим съвсем конкретно предложение Ивайло Цонев да работи пряко с работната група. По този начин да имаме прекия контакт. И на 13-и да ни информират какво се случва. Това ще направим като предложение още днес.

За заседанието на 13-и се подготвяме за сигналите и за нарушенията, за Методическите указания и ще очакваме представители на двете министерства, които да ни запознаят с това какво се случва, докъде е подготовката, какви са гаранциите, че ще имаме един добър изборен процес.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Само още нещо да кажа. В петък в Нова телевизия с представител на ЦИК – госпожа Мусорлиева, която отговаря за медийната политика. Там казахме какви са ни очакванията към информационната кампания и че трябва активно да се работи за пропагандиране на реда на бюлетината и преференцията. Тогава и във файето с нея продължих да си говоря неформално, тя каза: давайте конкретни предложения.

Ние в нашата организация смятаме, че трябва да има плакат, на който се показва бюлетината, а не само дипляна, защото диплянните стоят в едни чекмеджета и никой не ги вижда, а един плакат, като го залепиш е малко по-друга работа. Тя се вслуша в това и на другия ден получих обаждане от госпожа Цанева по молба на госпожа Мусорлиева да кажа конкретно какво искам аз. И аз казах, че искам да се одобри достатъчно сериозен бюджет за плакати, защото плакатите не са какво да е, те трябва да се разпространяват, да се лепят и всичко останало. Искане и съдържание също. И ние в събота направихме и проект на плаката, който им изпратихме по e-mail.

Да знаете. Надявам се, че ще има полза от тази работа.

Искам да ви кажа, че не искам да го правя извън вас, но просто се получават ад хок тези поръчки.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е свършена работа, това е хубаво.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз чета някакви социологически изследвания, в които 37-38% от хората заявяват, че ще използват предпочитията. Другите не са решили. И много-много малко казват, че няма да го правят. Това е доста сериозна заявка. Ще видим реално какво е.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Има вероятност този път много хора да използват предпочитията. Има интрига в това нещо.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз лично съм много изненадана от този висок интерес на предпочитията, при положение, че няма никаква информационна кампания за тази възможност. Явно хората са чули по някакъв начин.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Листата с подредбата стои на друго място, а вътре в стаичката имаме бюлетината с празните кръгчета. Фактически трябва да сме си отбелязали преди да влезем в стаичката, тъй като разбирам, че в стаичката няма да ги има всички...

ГАЛИНА АСЕНОВА: Ще ги има и в стаичката, и отпред. Така пише в закона.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тогава е лесно да се ориентира човек.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: И да видим как ще ги броят тези предпочития, колко време ще продължи това. Те не могат да го преброят, защото не са подготвени как да го направят коректно. И при тази интрига, която се създава сега, както разбирам, че граждани искат да гласуват с предпочития, какво ще стане...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ще трае много дълго.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: А дали ще има социологическа агенция, която да изнесе резултатите като екзитпол по предпочития. Това ми е много интересно. *(Оживление)*

МИХАИЛ МИРЧЕВ: От социологическа гледна точка не би трябвало да има такава агенция. Трябва да ти е не от 150, а от 900 секции, за да имаш основание да го направиш.

Тук, колеги, искам да ви обърна внимание, че протоколът има лист 1 и лист 2. Според мен ние трябва да предложим по Методически указания да дадат не просто право, а задължение първо да преброят основното, да си напишат лист едно, да го подпишат, да го размножат и да го раздадат, след което между два и четири часа ще броят преференциите, за да могат да направят лист две.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Твърдо против. Това означава, че целият интерес към наблюдението и изборния контрол приключва с първата фаза. Втората фаза при броенето на преференциите остава изцяло ненаблюдавана и там може да стане каквото си иска.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Защо ненаблюдавана?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Партиите си остават.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Само партиите ги интересува на практика.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Партиите ще бъдат увълчени точно второто да го наблюдават до дупка.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Решаващото е първото.

Добре, колеги, ако няма друго – закривам заседанието.

(Закрито в 16,10 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Емилия Друмева

Стенограф:

Н. Иванова